

**UYUŞTURUCU MADDELER
VE CEZA HUKUKU**

8 NİSAN 1981

- Oturum Başkanı** : Prof. Dr Ayhan SONGAR
- Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer** : Uyuşturucu Maddeler Konusunda Sos-
yo - Politik Yaklaşım
(s. 1015)
- Prof. Dr Günsel Koptagel** : Uyuşturucu ve Tutku Yaratici Mad-
deler Kullanımının Sosyal - Psikolojik
Dinamizması
(s. 1045)
- Prof Dr Sahir Erman** : Uyuşturucu Maddelere İlişkin Ceza
Hükümleri
(s. 1061)

TARTIŞMALAR
(s. 1081)

UYUŞTURUCU VE TUTKU YARATICI MADDELER KONUSUNA SOSYO-POLİTİK YAKLAŞIM

Ord. Prof. Dr. Sulhi DÖNMEZER

Dünyada uyuşturucu ve alışkanlık yaratıcı maddeler olayı

1. — Esas amacı, uyuşturucu, tutkunluk ve alışkanlığa sebep olucu maddelerin kötüye kullanılmasını tenkil ve önleme bakımından Ceza Hukukuna düşen rolü ve bu husustaki yenilikleri belirlemek olan bu kollokyumda, bize düşen görevi yerine getirerek konuya kriminoloji açısından ve sosyo-politik yönden bir yaklaşım denemesini huzurunuzda sunarken herşeyden önce çağımızın uyuşturucu ve psikotropik maddeler olgusunu belirtici kısa bilgileri arz ile söze başlamayı uygun sayıyoruz :

Bu konudaki durum hakkında genel milletlerarası değerlendirme, 1978 yılında Avrupa Konseyi Parlâmenter Asamblesinin 843 sayılı tavsiye kararında şöylece ifade edilmiştir¹ : “Uyuşturucu ve psikotropik maddelerin kullanılması, şüphesiz çağımızın en büyük felâketlerinden birisini oluşturmaktadır ve Avrupa Konseyine dahil devletler de bu felâketin dışında değildir. Avrupa Konseyini teşkil eden ülkelerin çoğunluğunda uyuşturucu madde kullanan pek çok sayıdaki kişi hızlı bir ruhî ve fizik yıkıntıya uğramakta ve adı geçenlere yardımda bulunmak çok zor olmaktadır. Uyuşturucu ve psikotropik maddelere tâbi hale gelmiş bulunan bu kişiler maddeyi elde etmek veya bu hususta gerekli parayı sağlamak üzere çeşitli suçlar işlemektedirler”.

---

1) Parliamentary Assembly of the Council of Europe (30 Eylül 1978 tarihinde kabul edilen metin) Recommendation 843.

2. — *Peridier* uyuşturucu ve psikotropik maddelerin suistimalinde başvurulacak hukukî tedbirler konusunda kaleme aldığı ve Avrupa Parlemanter Asamblesine sunduğu raporunda² dünyadaki uyuşturucu ve psikotropik maddelere ait başlıca örnek ve trendleri şöylece belirliyor: a) Eroin kullanılması sürekli biçimde yaygınlaşmaktadır, b) Özellikle eroin ve barbitüratların yüksek dozda alınması sonucu meydana gelen ölümlerin sayısı artmaktadır; c) Psikotropik maddelerin, özellikle amfetamin, sedativ - hipnotik'lerin ve daha az derecede olmak üzere sakinleştiricilerin kullanılışı artmaktadır. d) Özellikle Amerika'da ve daha az derecede olmak üzere Avrupa'da ve diğer bazı bölgelerde kokain kullanılması genişlemektedir; e) Problemin cesameti daha az belirli gözükmeğe beraber, bir çok ülkede hallüsinojenler ve özellikle LSD kötüye kullanılmakta ve kuzey Amerika'da phencyclidine'in gittikçe artan biçimde kullanılması bu ülkede endişeleri davet etmektedir; f) Esrarın çok geniş ölçüde kullanılışı devam etmektedir; g) Birden çok uyuşturucu madde ve psikotropoları aynı zamanda kullanmaya yönelik genel bir eğilim vardır; h) Geleneksel biçimde afyon kullanılması bir çok ülkede vahim bir problem halinde sürüp gitmektedir; i) Daha etkin maddelerin gittikçe artarak suistimal edildiği görülmektedir; j) Maddelerin alınmasında ağız yolu yerine damara çırına gibi, şekil değişikliği eğilimi müşahade edilmektedir.

1981 yılında da durumun bu gözlemlere uygun biçimde sürüp gittiği yazarlarca ifade ediliyor.

Eroin sahnede

3. — Özellikleri böylece özetlenen uyuşturucu ve tutkunluk, alışkanlık yaratıcı maddeler bakımından dünya sahnesindeki en önemli ve dikkati çekici olayı eroin kullanımındaki yaygınlaşma ortaya koymaktadır³:-

Geniş ölçüde uyuşturucu maddeler ve özellikle eroin kullanılması 1975'lere kadar bilhassa Amerika'ya mahsus bir problem sa-

2) **Peridier**, Report on Legal Measures to Fight Drug Dependence (Doc. 3748 and Reference no. 1105 of 25 March 1976).

3) **Kenneth Lubich - Timothy Nater - Friso Endt - Lars Erik Nelson**, Heroin Invades Europe (Newsweek, April 18, 1977, s. 16 ve son.).

yılıyordu. Bugün artık durum değişmiş ve Avrupa ülkeleri de, eroine dayalı bir uyuşturucu madde dalgası altına girmişler ve problemleriyle karşı karşıya kalmışlardır. Söz gelimi 1972 yılında Amerika'da yaklaşık 480 kilo eroine karşılık Avrupa'da 10 kilo kadar eroine ele geçirilmiş bulunduğu halde, 1976 da Avrupa'da yaklaşık 720 kilo eroine karşılık Amerika'da 500 kilo eroinin zaptolunduğu açıklanmaktadır.

1980 yılında ise Avusturya, Danimarka, Fransa, Almanya, Yunanistan, İtalya, Hollanda, İsviçre, İngiltere, Yugoslavya, Belçika, Bulgaristan, Lüksemburg, İspanya, Norveç gibi Avrupa ülkelerinde ele geçirilen sadece güney batı Asya menşeli eroine miktarı 828,435 kiloya yükselmiştir. Bu ülkelere söz konusu eroine sokmuş bulunan 661 suçludan 361'i Türk'tür⁴.

Özellikle Federal Almanya bakımından rakamlar daha da dikkati çekicidir. 1980 yılında bu ülkede 180,34 kilo eroine ele geçirilmiştir. Bu miktardaki eroine Almanya'ya sokan 281 suçludan 195'i Türk, 23'ü Alman ve 43'ü değişik diğer milletlere mensup kişilerdir.

Eroine ve genellikle uyuşturucu maddelerin büyük saldırısına uğramış Avrupa ülkelerinden birisi de Hollanda'dır. 1980 yılında Hollanda'da 104,81 kilo güney batı Asya menşeli eroine zapt edilmiştir. Bu miktar eroine ülkeye sokan 78 kişiden 61'i Türk, 7'si Hollandalı ve 10'u diğer milletlere mensup suçlulardır.

Aynı süre içinde Türkiye'de ele geçirilen *güney batı Asya menşeli* eroine miktarı 76,437 kilodur. Bu miktar eroine ilişkin olarak yakalanan suçlulardan 34'ü Türk, 2'si yabancıdır. 1979 senesinde İs-

---

4) Yeni Nesil Gazetesinin 23 Şubat 1981 tarihli nüshasında yayınlanan Ankara menşeli bir THA haberinde 1980 yılında 614 Türk Vatandaşının yurt dışında 2452 kg. tutarında uyuşturucu madde ile yakalandığı, Interpol Merkez yayınlarından elde edilen bilgilere göre, uyuşturucu madde piyasasında yurttaşlarımızın taşıyıcı olarak kullanıldıkları, yakalattıkları maddelerin toplam değerinin 80 milyon doların üzerinde olduğu, yakalananların, yakalanmayanların sadece % 10'unu teşkil ettiği, kanunî olmayan yoldan giren uyuşturucu maddelerin değerinin Türkiye ihracatının üçte birine eşit olduğu kaydedilmektedir. Bu haberin muhtevasını ihtiyat kaydı ile telâkki etmek gerektiği düşüncesindeyiz.

tanbul şehrinde 27,612 kilo eroin ele geçirilmiştir. Bu suçlardan dolayı 75 kişi tutuklanmıştır. 1980 yılında ise 24,241 kilo eroin ele geçirilmiş, 97 kişi tutuklanmıştır. Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Şubesinde meydana getirilmiş olan istatistiklere nazaran Türkiye'de 1979 yılında 48 kilo, 1980 yılında ise 118 kilo eroin ele geçirilmiştir.

Rakamların yorumu ve Türkiye sahnesi

4. — Yukarıda arzolunan rakamların anlamı üzerinde biraz durmak uygun olur :

a) Rakamlar göstermektedir ki, güney batı Asya menşeli eroinin Avrupa memleketlerine sokulması işini, geniş ölçüde Türk tâbiyetinde olan kişiler yürütmektedirler. 1976 yılında Federal Alman cumhuriyetine 167 kilo eroin sokulmuştu; bunun % 80'i güney doğu Asya menşeli idi. Bu oran 1977 de % 25'e düşmüştü. Tekaddüm eden yıllarda ise Federal Almanya'ya eroin Amsterdam üzerinden sokulmakta idi. 1977 yılından itibaren dağıtım merkezi Almanya'nın büyük şehirleri ve özellikle doğu Berlin olmuştur. Söz konusu eroinin "Türkiye'deki kanunî afyon ekiminden menşeli olduğu hususunda herhangi bir işaret yoktur; halen ortaya çıkan eroinin iptidaî maddesini oluşturan afyonun yakın ve orta şarkın denetimli veya kanun dışı afyon ekim alanlarından geldiği anlaşılmaktadır⁵.

Böylece güney batı Asya, yakın ve orta doğudan elde edilen afyonun gene bu ülkelerde eroine dönüştürüldüğü ve coğrafî durumu itibariyle Asya ve Avrupa arasında bir köprü fonksiyonunu gören Türkiye'nin bir transit geçidi ve adeta "eroin yolu" olarak kullanıldığı ve Türk tâbiyetinde olup işçi sıfatıyla Avrupa memleketlerine gidip gelme kolaylığına sahip bazı kişilerin vaziyetinden yararlanan devletlerarası uyuşturucu madde kaçakçılarının adı geçenleri bu hususta kullandıkları anlaşılmaktadır.

5) **Peridier**, s.g. rapor, s. 10. 1976 yılında Türkiye'de 141,5 hektar arazide yasa dışı afyon ekildiği, 413,3 hektarlık alanda da esrar ekimi yapıldığı tesbit edilmiş ise de, Türkiye'de bu yasak ekimden elde edilen maddelerin gayri meşrû kanallara aktarıldığı hususunda bir işarete rastlanmadığı ifade edilmektedir (Aynı rapor, s. 12).

b) Uyuşturucu maddeler Türkiye sahnesi bakımından dikkati çekici olay, söz konusu maddelerin ve özellikle eroinin Türkiye'de yıkıcı, diktatoryacı, ihtilâlcı komünist sol tarafından yürütülen savaşta bir silâh olarak kullanıldığına ilişkin bazı işaretlerdir. Hiç değilse kanun dışı yeraltı örgütlerinden DEV - SOL'un bir kısım yöneticileri silâh temini maksadıyla Avrupa'ya eroin kaçırdıklarını ve bundan elde ettikleri bedel ile silâh satın aldıklarını itiraf etmişlerdir. Yukarıda belirttiğimiz gibi, 1977 yılından itibaren Almanya'ya Doğu Berlin merkez olarak eroin ihraç edilmiş olması, bu bakımdan dikkati çekicidir. Ayrıca dikkati çekici husus, Türkiye'de komünist tedhişin yoğunlaştığı 1977 den bu yana geçen yıllarda, bu olayın meydana gelmesi ve Türkiye'nin bir eroin yolu olarak kullanılmaya başlanmasıdır. *Türkiye'de tedhiş ile bazı Türk vatandaşlarının Avrupa'ya eroin götürmeleri olayının yaygınlaşmalarındaki zaman birliği çok dikkati çekicidir.* Türkiye'ye girmiş bulunduğunu hepimizin dehşetle müşahede ettiğimiz bu kadar çok silâhın hiç olmazsa bir kısmının bedelinin uyuşturucu madde kaçakçılığı yoluyla sağlandığı anlaşılmaktadır.

Burada şu hususa dikkati çekmekte yarar vardır : Türkiye'de ihtilâlcı, diktatoryacı, tedhişçi komünist sol daha 1970'lerden itibaren, afyon ekim alanlarının sınırlandırılması ve sonra Nihat Erim hükûmeti tarafından ekimin tümüyle yasaklanması suretiyle kaçakçılığı önleme gayretlerine karşı çıkmış ve afyon ziraati ile uğraşan köylüleri idare ve hükûmet aleyhine tahrik etmiştir; böylece uyuşturucu maddeler problemi ihtilâlcı komünist tedhişçiliğin bir istismar konusu olarak ötedenberi kullanılmıştı⁶.

6) Sözelimi Nihat Erim hükûmetinin Türkiye'de afyon ekimini yasaklamasından sonra, kanundışı Dev - Genç örgütü tarafından yayınlanan ve afyon üreticilerine hitap eden bir bildiride; Türkiye'de 1970'de afyon ekim alanınının 42 il'den 9 il'e indirilmesi ve sonra da tümü ile yasaklanmasının Amerika'da kullanılan kaçak eroinin Türkiye'de temin edilmesinden dolayı olmadığı, esas maksadın Amerika'da kullanılan ve sun'î olarak imâl edilen uyuşturucu ilâçlar pazarını genişletmek ve bunun için de afyonun yok edilmesi, Amerikan çocuklarının eroin içerek mahvolmasının yükünü Türkiye'nin çekmek mecburiyetinde bulunduğu belirtildikten sonra, Haşhaş üreticileri hükûmetin bu kararına karşı çıkmak üzere direniş komiteleri kurmağa, devrimci

Amerika'nın en uzun ve Amerikan milleti tarafından en az tasvip gören savaşı Vietnam harbidir. Bu savaşta düşmanın, çeşitli yollarla Amerikan askerlerinin uyuşturucu maddeye alışmaları için tertiplere giriştiği, bunu savaşta bir silâh olarak kullandığı bir gerçektir. Savaşın sona erişini müteakip Amerika'ya dönen askerleri Amerikan milleti gerektiği gibi kabul etmedi; onları "uyuşturucu madde tutkunu ucubeler" telâkki etti. Bazı askerlerde bugün bile görülmekte olan ve *Vietnam sendromu*" adı verilen ruhî bunalım ve tepkilerin, kısmen de olsa halkın bu tutumundan kaynaklandığı bazılarınca öne sürülmektedir.

c) Uyuşturucu maddeler Türkiye sahnesi bakımından yeni olay, eroinin sadece Türkiye'den transit olarak geçirilmekle kalmayıp bazı Türk vatandaşları tarafından da kullanıldığının artık açıkça ortaya çıkmış bulunmasıdır. Bunun ne derecede yoğun olduğu, hangi sosyal sınıflara sirayet etmiş bulunduğu hususunda elde kesin ilmî veriler mevcut olmamakla beraber, eroinin böylece ortaya çıkışı çok ciddî şekilde mütalâa edilmelidir.

Yukarıda verdiğimiz rakamlara göre 1980 yılında Türkiye'de zaptedilen yalnız *güney batı Asya menşeli* eroin 76,437 kilodur. 1979 yılında 48 kilo, 1980 de 118 kilo eroin ele geçirilmiştir. 1980 yılında eroin kullandıkları için yakalanan kişi sayısı 72 dir. Bunlardan 25'i 16-20 yaşları arasında bulunmakta ve kullanıcılar arasında en geniş grubu oluşturmaktadır. 1979 da bu sayı 47 idi ve 16-20 yaşları arasında sadece 3 kişi vardı.

Oysa 1975 yılında sadece 85 gr., 1976 da 25 gr. eroin zaptedilmişti. Aynı yıl sadece 5 kullanıcı yakalanmıştı. Rakamlar korkunç bir gidişin ortaya çıktığını göstermektedir⁷.

---

gençlikle birleşmeğe, yurt çapında her yerde protesto gösterilerinde bulunmağa davet edilmekte ve "haşhaş ekiminin tekrar yapılması için mücadele Türkiye halkının kurtuluş mücadelesinin bir parçasıdır" denilmektedir.

- 7) 1933 yıllarında Taranto fabrikası Haliç'te tıbbî maksatlarla eroin imâl etmekte idi; bunun bir kısmının karaborsada satıldığının iddia edilmesi üzerine fabrika kapatılmıştı. O tarihten sonra ülkemizde görülen eroin tutkunluğu hergün biraz daha azalmış ve 1953'lerden sonra hemen hemen tamamen ortadan kalkmıştır.

Türkiye bakımından uyuşturucu ve alışkanlık yaratıcı maddeler sorununun boyutları

5. — Türkiye’de uyuşturucu ve psikotropik maddelerin kullanılması, bu maddelere karşı tutkunluk ve alışkanlık konusunun ciddi bir problem teşkil etmediği hususunda uzun seneler herkes mutabık bulunmuştu⁸. Gerçekten son yıllara kadar, yukarıda verilen rakamların işaret ettiği gibi bir eroin problemi yok idi; çok az miktarda morfin kullanılıyordu. Kullanılan esas uyuşturucu madde esrar idi, bundan sonra da afyon geliyordu. Esrarın ve afyonun ülkemizde kullanılması ise bugünün problemi değildir. Her iki maddenin eski bir tarihi olduğu ve hatta belki bir ölçüde (endemic) karakter taşıdığı bile söylenebilir :

Kâtip Çelebi “*Mizânül Hak Fî İhtiyari’l - Ehak*” adlı eserinde⁹ afyondan söz ederken “...icap ve iktiza eder bir hal yoğiken mücerret bir keyfi vardır deyu bu makule şeyler ile insü ülfet olunup bir kaç kere tenavülle tabiata âdet kılma sonra ferağ mümkün olmaya ahar ömredük kederi çekilüp sinnü sâl ziyade oldukça bel bükülüp hey’et ve kıyafet kilise duvarında yer yer bozulan surete döne keyif yetiştikçe bir anda geru geçip havâ ve havâs kesilüp vukuf ve şuur gide ne ölü ne diri ne uyur ne uyanık müzepzep ola hüsnü ihtiyarı ile bu makama irenler kendûya azîm gadir ittuğunde şüphe mi vardır... Bâdel iptilâ keyif erbabına dahil ve taarruz hamakat ve hatâdır. Nihayet sözümüz henüz iptilâ dâmına düşmeyenleri gafletten ikaz ve keyif erbâbının “ey Necâtî sever imiş yıkılanı

Bu hususta bk. Dr. İhâmi Mazhar, İstanbul Ticaret Gazetesi, 21 Ağustos 1970 tarihli sayısındaki makale.

8) Sulhi Dönmezer, General Policy of Turkey on Narcotics (Report Submitted to the Council of Europe’s Sub Committee, No. X, Strasbourg 4 th, March 1971, DPC/CEPC X (71) 3).

Bu raporda şöyle diyorduk : İstatistikler Türk halkı ve gençliği arasında ciddi bir uyuşturucu madde problemi bulunmadığını göstermektedir. Bu konu ile ilgili bulunanlar da, gerçekten ciddi bir problem olmadığı hususunda mutabıktırlar. Uyuşturucu maddeler kullanılması ve tutkunluğu konusunda memleketimizde 1975’lere kadar olan durum için bk. Sulhi Dönmezer, Kriminoloji, 5. Bası, İstanbul 1975, s. 319 ve son.

9) İstanbul 1286 Basısı, s. 48-49.

yıkılan” kelâmı vehvasınca yârâna teklif ve ibrâmı kulağa girmek maslahatı için tembih ve nasihattır”¹⁰ diyor.

- 10) Osmanlı İmparatorluğu döneminde ulamanın keyif düşkünleri “beng” adı verilen afyon hapları yutarlardı; bunların tirkayilerine bu sebeple bengî denilirdi. IV. Sultan Murat döneminde afyon hapi yutmanın yasaklandığı bilinmektedir. **Reşat Ekrem Koçu**, **Tercüman** gazetesinde yayınlanan “**Yüzyıllar boyunca Türkiye’de Yasaklar**” (21 Eylül 1970) başlıklı yazılarında Tanzimattan evvelki devirde yakalanan ayak takımından esrarkeşlerin sorguya bile hacet görülmeden yeniçeri kolluklarında idam edildiklerini, cesetlerinin de gece ayaklarına taş bağlanıp denize atıldığını bildirmektedir.

Şair Hakanî şöyle diyor :

Lebi meygûn variken anma hattı jengârı
Gül gibi bâde dururken nidelim esrarı

Şair Ataî de şöyle diyor :

Keyf için esrara olup müptelâ
İtti tamâ ile şuurun heba

Cevdet Turkey, Osmanlı İmparatorluğunda yasaklar, esrar yasağı (Belgelerle Türk Tarihi Dergisi, c. XI, sy. 64, s. 16) makalesinde 1725 yılında Muharrem başlangıcında Edirne Mol-lasına ve Bostancı başısına ve yeniçeri zabıtine hitap eden ve bir örneği de İzmir’e gönderilmiş olan bir padişah emrini yayınlamaktadır. Bu hükmünde padişah haşîş (esrar denilen ot) cinsinden gonca denilen bitkinin yakın zamanda tütün gibi içilmesine müptelâ olanların az zamanda akıl ve şuurlarına hafiflik ve zihnî tasavvur ve kuvvetlerini bozma ile çeşitli zararlar verdiğiinden başka, çok defa bektâşi tarikatında bazı toy gençlerin hayalleri ile gördüğü garip şekilleri haşâ sümme haşâ Kerem ve şeref sahibi evliyaya vâki olan sırlar ve kerametler sandıklarını, böylece dinsizliklere sebebiyet verdiklerini bildirmekte, esrar içenlerden İstanbul’da yakalananların sürülüp ya da küreğe konulduklarını, böyle iken, bu maddenin Edirne ve dolaylarında satıldığının işitildiğini, bu hususta çok dikkat gösterilmesini ferman eylemektedir.

II. Abdülhamit devrinin sonlarında esrar kahvehanelerinin İstanbul’un her yerinde açılmış bulunduğu, o dönemde esrarın cezasının ağır olmadığı, çuval dolusu esrar bulunsa, ya müsade-re edilip denize atıldığı, yahut bir kulp takılarak sahibine iade edildiği, Reşat Ekrem Koçu’nun aynı yazı serisinde ifade edilmektedir. 1917 yılında yayınlanmış Polis Nizamnamesine göre, esrarhane işletenden bir daha esrar içirtmeyeceğine dair tasdikli bir kefaletname alınır. Miktarı 10 liradan 1000 liraya ka-

Bugün durum neden ibarettir: Eroin bakımından olan gelişmeye yukarıda işaret etmiş bulunuyoruz. Diğer uyuşturucu maddeler ve psikotropolar, ilâç alışkanlığı bakımından durumun her gün biraz daha kötüye gittiği hususunda bir süredenberi gazetelerde yayınlar yapılmaktadır (*).

Anadolu Ajansının 31 Ocak 1971 tarihiyle gazetelerde yayınlanan bir haberinde "yapılan araştırmalara göre Türkiye'de esrar, afyon ve baz morfin kullananların sayısının azaldığı ve fakat öğrenciler arasında hap kullananların çoğaldığı"¹¹ bildirilmişti. Cento ülkelerince düzenlenen ve uyuşturucu ilâçların tıp dışı kullanılmasına ilişkin bir seminerdeki konuşması İzmir'den THA tarafından nakledilen sayın Prof. Özcan Köknel'in LSD'nin ekonomik seviyesi yüksek gençler arasında tüketilmeye başlandığını, uyku ilâçları ve trankilizanların tıbbî amaç dışında kullanımının özellikle Ankara, İstanbul ve İzmir gibi şehirlerde arttığını, hattâ küçük kasaba

dardır.

Geçen Yüzyılda hapishanelerin (zindanların) esrarhane haline gelmiş bulunduğu, esrarın bazı tarikat tekkelerine, özellikle beктаşi tekkelerine girdiği muhakkaktır.

Esrar sırrın cem'idir
Sır tutarız dervişiz
Dalga duman esrarla
mertebeye ermişiz
Server baba zindanda
Nârı cahim külhanda
Ahvalimiz meydanda
Gelmez kalem kitaba

Bu konuda ayrıca bk. **Özcan Köknel**, İnsanlık Tarihi Boyunca Uyuşturucu Madde Sorunları, İstanbul 1976 (Gelişim Yayınları), s. 124 ve son.

(*) 1976 yılında Polis tarafından içici olarak yakalanan 1600, satıcı olarak ise 844 kişi vardı. Bu rakamlar 1979 da, içici 1909, satıcı 763 olmuştur. 1980 de kullanıcı 1864, satıcı miktarı ise 1550 dir. Satıcıların büyük çoğunluğunun, aynı zamanda içici olmaları çok muhtemeldir.

11) Bu habere göre o tarihte İzmir'de Narkotik Şube Müdürü olan zat verdiği beyannatta, yaptıkları araştırmalardan esrar kullananların sayısının % 29 oranında azaldığını bildirmiş, hapçılığın son derecede yaygınlaştığını da sözlerine eklemiştir.

ve köylerde bile bu maddeye alışkanlık gösterenlerin tespit edildiğini, bu ilâçları kullananların yüksek ve düşük sosyo - ekonomik düzeydeki gençler olduğunu, yaşlarının 20-25 ten ibaret bulunduğunu, İstanbul'da belirli semtlerde gençlerin esrar partileri düzenlediklerini, 1970 yılında sükûnet verici ilâçlardan eczanelerde satılan miktarın 122.000 kutu ve bunun 40-50 milyon liranın sarfı demek olduğunu açıkladığı bildirilmiştir.

Bir memlekette uyuşturucu maddelerin yaygınlığı, epidemik nitelik alıp almadığı hususundaki tespit, şahsî müşahadelere dayanılmak suretiyle yapılamaz. Bunun için kriminoloji biliminin metod ve verilerine uygun araştırmalar yapmak ve bunları tekrarlamak şarttır.

Bu hususta dikkati çekici bir araştırma sayın Doç. Dr. *Aysel Ekşi* tarafından yapılmıştır¹² :

İstanbul Üniversitesine 1976 - 1977 yılında kaydolunan 6413 genç 50 sorudan oluşan bir ankete cevaplarını soru kâğıtlarını doldurarak vermişlerdir. Öğrencilerden % 2,47 si esrar, % 5,51'i afyon ve % 0,7'si ise LSD yi çeşitli derecelerde kullandıklarını bildirmişlerdir. Tüm öğrencilerin sadece % 0,2 sini oluşturan 114'ü devamlı esrar kullandıklarını açıklamışlardır. 4613 öğrenciden sadece % 1,25'i zaman zaman desoksin, amfetamin ve cinsî uyarıcılar kullandıklarını bildirmişlerdir.

Görülüyor ki, uyuşturucu madde, LSD ve amfetamin kullanılması bakımından bu araştırma bir epidemik halin mevcut bulunmadığını ortaya koymaktadır ve oran, diğer memleketlere nazaran da çok düşüktür.

Dikkat edilmelidir ki, yukarıya naklettiğimiz beyanlar, araştırma sonuçları ve sayılar 3-4 sene öncesine aittir. Geçen 3-4 yıl içinde ise Türkiye'de çok şeylerin cereyan eylediği ve değiştiği bilinmektedir. Gazetelerimizde hergün Türkiye'de gençler arasında uyuşturucu madde kullanımının yaygınlaştığı hususunda haberler, fıkra

12) Doç. Dr. *Aysel Ekşi*, Uyuşturucu, uyarıcı ve teskin edici madde kullanımı, 17 - 21 Ekim 1977'de Ankara'da toplanan "13. Ulusal Padiatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi"ne sunulan bildiri (İstanbul Üniversitesi Bülteni, Mart 1978, sy 7, s. 33 ve son.).

yazıları çıkmaktadır. Eroin bakımından ciddi telâşi davet etmesi lâzım gelen bir duruma işaret eden rakamları yukarıda nakletmiştik.

Bütün bu sebeplerle ülkemizin, hiç olmazsa bazı büyük şehirlerinde bir uyuşturucu madde epidemisi tehlikesiyle karşı karşıya bulunup bulunmadığını tespit etmek gerekmektedir. Bu bakımdan önce bu tür epidemilerin karakterlerini yansıtmakta yarar vardır.

Uyuşturucu madde epidemisi

6. — Sosyal rahatsızlıkların, dezorganizasyonların, sosyal kontrol mekanizmalarını disfonksiyonel hale getiren olguların uyuşturucu maddelere veya belirli psikotropalara yönelik epidemiler yaratabildikleri, tarihteki misalleriyle bilinmektedir.

Bejerot, epidemik tutkunluk ve alışkanlıkların karakterini şöyle özetliyor :

- a) Epidemik tutkunluk ve alışkanlıklar birdenbire patlarlar.
- b) Hızla yayılırlar.
- c) Belirli coğrafî sınırları vardır.
- d) Patlama etnik cemaat sınırları içinde kalır.
- e) Yaş sınırları vardır : Epidemiler önce küçük yaş gruplarında etki yapar. Genişledikçe yaş grupları da yaygınlaşır.
- f) Epidemi belirli meslek grupları içinde de kalabilir : Söz gelimi İsveç'te esrar epidemisi uzun süre caz çalgıcıları arasında görülmüştür. Halen Amerika'da öğrenci grupları arasındadır.
- g) Belirli modalarla paralellik gösterir : Küçük yaşta kişilik kazanma isteği gibi moda haline gelen değerlerle birlikte olabilmektedir.
- h) Maddeyi kullanma tarzı bakımından da moda bir faktör olabilmektedir : Esrarın tütünle birlikte içilmesi, amfetaminin damardan şırınga edilmesi, likit esrarın moda halini alması gibi.

Bejerot'nun bu tespitlerine biz de şu hususu ekleyelim : Epidemilerin çoklukla savaş, siyasal tıkanma, büyük sosyal değişmeler, tedhiş gibi sosyal hastalık ve rahatsızlıklardan sonra ortaya çıkmaları da başta gelen bir özellik sayılmalıdır.

Epidemik tutkunlukların oluşmasında örnek genellikle şöyledir : Önce yıllanmış bir uyuşturucu madde tutkunu veya psikotrop alışkanı, madde kullanmaya henüz başlamamış diğer bir kişi ile doğrudan doğruya temas kurar; bu temas bir genç kız ve erkek arasında flört, dostluk, ya da aynı cinsten iki genç arasında arkadaşlık ilişkisi biçiminde gelişir. Sonra dostluğun devamı uyuşturucu maddenin birlikte kullanılmasıyla devam edebilecek biçim alır ve beraberce uyuşturucu madde kullanılmasına başlanır. Bir süre sonra iki kişi arasındaki bu ilişki bazı sebeplerle kopunca bu defa ayrılan kişiler yeni ilişkiler kurarlar ve henüz uyuşturucu madde kullanmamış diğer iki kişiyi enfekte ederler. Böylece sirayet geometrik bir silsile halinde sürüp gider.

Söz gelimi lise derecesindeki okullarda diskoteklere devama başlayan kız ve erkeklerden oluşan gruplarda, bir kişinin gruba katılması, ya da grup içinde kalabilmesi bakımından uyuşturucu madde kullanması zorunlu olmaktadır.

Bu süreç, teorik olarak, geniş ölçüde “*aykırılıarın birleşmesi*”¹³ ile izah olunabilir.

Uyuşturucu madde tutkunluğunun en zararlı görünümü, adı geçenlerin büyük çoğunluğunda “*başkalarını da dinden çıkarma, kendi dinine sokma*” ruh haletinin en kuvvetli şekilde görülmesidir. Bu eğilim, ekseriya, toplumdaki öç alma tutumunun sonucudur. Tutku kazanmış kişi bilinçli ya da bilinçsiz olarak alışkanlığını başkalarına da bulaştırmak suretiyle toplumdaki intikam alıcı bir ruh haleti içine girmektedir. Kriminoloji bilimi, bu tutuma, toplumun kendi dışına attığı kişilerde ekseriyetle rastlandığını bildirmektedir. Fahişelerde de aynı eğilim vardır. Kâtip Çelebi, yukarıda zikrettiğimiz eserinde bu hususa bir mısra ile işaret ediyor : Ey Necati sever imiş yıkılanı yıkılan”.

Doç. Dr. Aysel Ekşi'nin yukarıda 5 numarada zikredilen araştırmasında elde ettiği bulgular da “aykırılıarın birleşmesi” teorisiyle izah edilebilecek bir duruma yönelik işaretleri ihtiva etmektedir : Anne ve babaları yüksek öğrenim yapmış, büyük şehir menşeli

13) “differential association”. Bu hususta bk. **Sulhi Dönmezer**, Kriminoloji, 6. bası, İstanbul 1981, s. 443 ve son.

li, kendileri kolejleri bitirmiş olan gençlerin sükûnet verici ilâçları ve uyku ilâçlarını, diğer gençlere nazaran çok daha yüksek oranda kullanmaları, hiç kuşkusuz aykırılıkların birleşmesi sürecine dayanmaktadır. Zira bu tür ailelerde, sözü geçen ilâçları kullanma küçük, ilk grup dinamiğinde, sistemin devamı bakımından şart halini almış gibidir; birbirine kızan ana babanın hemen sükûnet verici maddelere başvurduklarını gören çocuk zamanla bunları kullanmanın grup halinde birlikte yaşamının şartı olduğuna inanarak sosyalleşmekte, anne ve baba ile bu bakımdan da özdeşleşmekte ve her krizin mutlaka bir ilâçla karşılanması gerektiği tarzında kâzip bir kuralı içine geçirmektedir.

Epidemi misalleri

7. — Tarihte yer almış büyük uyuşturucu madde epidemileri vardır. Söz gelimi 4. Murat devrinde İstanbul'da bir esrar epidemisinin ortaya çıktığı ve padişahın uyguladığı çok sıkı ve şiddetli tedbirlerle ortadan kalktığı söylenmektedir¹⁴. 19. yüzyılın başlarında İrlanda'da ortaya çıkan epideminin İngiltere, Almanya ve Fransa'ya atladığı açıklanmaktadır¹⁵.

İkinci Dünya savaşından sonra en büyük epidemi Japonya'da görülmüştür: Tutkunluk önce fahişe ve suçlular arasında başgöstermiş sonra alanını genişletmiştir. Savaştan sonra merkezî sinir sistemi uyarıcıları Japonya'da serbestçe satılmakta idi; böylece binlerce insan amfetaminist haline gelmişlerdi. 1954 te 2 milyon Japon'un amfetamin kullandığı tahmin ediliyordu. Bu dalgayı karşılamak üzere şiddetli hükümler yürürlüğe konuldu ve 55.600 kişi suçlu olarak tutuklandı. Şiddetli cezaların uygulanması ve iyi tertiplenmiş bir sosyal politika sonucu rakam 271'e düştü. 1960'larda büyük bir eroin epidemisinin Japonya'da varlığını sürdürdüğü görülüyor ve 40.000 eroin tutkununun mevcut bulunduğu tahmin edi-

14) Dr. İlhan Mazhar, Uyuşturucu Maddeler Mahiyet ve Tesirleri (İstanbul Ticaret Gazetesi, Ağustos 1970, 22). Çok muhtemel olarak sultanın tütününü yasaklaması esrar yüzündendi.

15) Bk. Nils Bejerot, Social Medical Classification of Addictions (The International Journal of Addictions, 4 (3), s. 391-405, Eylül 1969).

liyordu. Bu kere 1963 yılında yürürlüğe konulan bir kanunla eroin satanlar için müebbet ağır hapis cezası, sadece bulunduranlar hakkında yıllarca hapis cezası konuldu. Ayrıca eroin kullanan kişiler hakkında 30 gün süren ve kişiyi mutlak bir uyuşturucu madde imsakine tâbi tutan, yoksunluk semptomları karşısında kişiye hiç bir yardımda bulunmamayı gerektiren bir tedavi usulü uygulanıyordu. Kanun o kadar titizlikle uygulanmıştır ki, zamanla bütün satıcılar piyasayı terkedip ortadan kaybolmuşlardır. Kanun tutkunluğu ferdî bir problem olarak değil ve fakat topluma yönelik bir saldırı biçiminde telâkki etmiştir. Bugün Japonya'da uyuşturucu maddeler tümüyle tasfiye edilmiştir.

Epidemiden kurtulmak için uyguladığı kanun, mevzuat ve bunlara bağlı programın başarılı olması, hiç kuşksuz, Japonya'nın *sosyo-politik* şartlarına ve özelliklerine bağlanmalıdır : Japon halkı homojen, aynı kültüre sadık, kanuna itaatkâr, otorite ile işbirliği yapmaya âmade bir nüfusu oluşturmaktadır; mutlak mahrumiyetin adeta bir ceza gibi uygulandığı bir program ve sistemi, belirttiğimiz gibi vasıfları taşımayan ülkelerde uygulamak çok güçtür.

8. — Yukarıda da belirttiğimiz gibi aynı sosyo-politik şartlara sahip bulunmayan diğer ülkelerde gözüken epidemilerin hem karakterleri farklı olmakta ve hem de bu epidemileri izale için bambaşka tedbir ve usullerin uygulanması gerekmektedir :

Söz gelimi İsveç'te ikinci dünya savaşından sonra bir amfetamin epidemisi başlamıştı; oysa savaştan önce uyuşturucu maddelere tutkunluk kazanan kişilere çok nadir olarak rastlanıyordu. Epidemi, yukarıda belirttiğimiz modele uygun olarak şöylece gelişmişti : Savaştan sonra Stokholm'de serseriyane hayat geçiren küçük bir grup oluşur ve bu grubun mensupları amfetamin kullanmaya başlarlar. 1949 yılının başlangıcında ancak bir iki düzine amfetamin'e alışkanlık kazanmış kişi varken tutkunluk sözü geçen tipteki gruplar arasında yaygınlaşmaya başlar; önce resamlara modellik yapan ve amfetamine alışmış bu kadınlar ilişki kurdukları kişilere tutkunluklarını naklederler. Başlangıçta ağızdan alınan tabletler, 1950'lerde eritilip damara şırınga edilerek alınmaya başlanır; 1960'larda böylece amfetamin kullananların miktarı binin üzerine çıkar. 1965 de aynı şehirde yakalanan her beş kişiden birisinin amfetamini damardan almakta bulunduğu tesbit edilir.

Özellikle uygulanan liberal uyuşturucu madde politikası ve yapılan propagandalar epideminin yayılmasına sebep olur ve 1965lerden sonra epidemi diğer İskandinav memleketlerine de yayılır:

1965'lerde Stokholm'de yaşayan Fin cemaatinde ilk etkiler müşahade edilir ve bunu Helsinki'de kendisini gösteren bir epidemi takib eder.

Stokholm'de yaşayan uyuşturucu madde tutkunu bir düzine kadar Norveçli fahişe, sınır dışı edilerek kendi memleketlerine gönderilince, 1968'lerden itibaren Norveç'te de uyuşturucu madde kullanma olaylarına rastlanmaya başlanır. 1965'e kadar esrarın hemen hiç kullanılmadığı İsveç'te, bu yıldan sonra esrar kullanılması büyük bir hızla artar ve hemen hemen memleketin bütün diğer bölgelerine sirayet eder¹⁶.

1959 yılında İngiltere'de eroin tutkunları bir düzineyi aşmıyordu; ancak epidemik tipte altı Kanadalı tutkun, aynı yıl uygulanan rejimden yararlanarak eroin elde etmek üzere İngiltere'ye göç ettiler. O tarihten sonra bir süre her 16 ayda bir İngiltere'deki eroinman sayısı iki katına çıkmıştır.

Birleşmiş Milletlerce yayımlanan bir eserde¹⁷ Dr. Alarcon, Lonrda'dan 35 mil uzaklıkta bulunan 62.000 nüfuslu Crawley'de eroin tutkunluğunun nasıl bir epidemik karakter alarak yayıldığını açıklamaktadır. Bu konuda yapılan bir inceleme çerçevesinde Craw-

16) Uyuşturucu maddeler epidemilerinde, dışardan gelen ve maddelere tutkunluk veya alışkanlık kazanmış etnik grupların büyük tesirleri olduğu tarihî misalleri ile görülmektedir. Sözgelimi 1920'lerde Rusya'dan gelen bir beyaz Rus grubunun İstanbul'un belirli sosyal kesimlerinde kokain kullanma âdetini yaygınlaştırdıkları bilinmektedir. Avrupa'da 1977'lerden itibaren kendisini gösteren eroin istilâsının menşei olarak bazı uzmanlar 1960'lara gitmekte ve Türk işçilerinin geniş sayıda o tarihlerden itibaren Batı Avrupa'ya gelmelerini bu hususta bir sebep olarak göstermektedirler. "Bunların birçoğu yanlarında, yurtlarındaki afyon tarlalarından elde edilmiş küçük miktarlarda ham afyonu getirdiler ve genç Avrupalılara satmaya başladılar. On yıl sonra ham afyona iptilâ kazanmış gençlerden oluşan küçük bir alt kültür teşekkül etti ve sonradan bu hal diğer ülkelere de sirayet etti" bk. not 3'de zikredilen makale.

17) Bulletin on Narcotics (no. 3/1969).

ley psikiyatri kliniğine gelen hastalara ne zaman eroin almaya başladıkları, kimden aldıkları, eroin almaya başlayabilecek durumdaki çocukların adlarının ne olduğu sorulmuş ve araştırma yaşları 15-20 arasında olan 53 erkek ve 5 kız çocuğunu kapsamıştır. Böylece elde olunan bilgilerden yararlanan Alarcon, eroinin yayılma örneğini üç safhaya ayırıyor :

1) 1957 - 1962 dönemi : Bir kaç Crawley'li çocuk başka şehirlerde buldukları sırada eroin ile ilk tecrübelerini yapıyorlar. Bu dönemde ilk enjeksiyon tarihi ile, muntazam uyuşturucu madde alınmasına girişildiği dönem arasından bir yıl geçiyor.

2) 1966 nın ilk yarısı : Şehirde ilk eroin kullanan gençler çekirdeği oluşuyor.

3) 1966 nın ikinci yarısı : Eroin kullanılması alışkanlığı şehirde en yoğun biçimde patlamış ve madde ile ilk temas tarihi ile maddenin muntazaman alınması tarihi arasındaki süre gittikçe kısalmıştır.

Halen Türkiye bakımından benzer bir epidemi tehlikesinden söz edilebilir mi?

9. — Şimdi yukarıda verilen izahlar ve misaller çerçevesinde ülkemizde hiç olmazsa İstanbul, Ankara, İzmir gibi yüksek öğrenim yapılan büyük şehirlerde uyuşturucu veya alışkanlık yapıcı diğer maddelere tutkunluğun epidemik nitelikte bulunup bulunmadığı veya böyle bir istidat veya tehlikenin mevcut olup olmadığı sorusunu cevaplandırmak gerekir :

Bilindiği üzere bir toplumda uyuşturucu maddeler kullanımının ne derecede yaygın bulunduğunu tam bir isabetle belirlemeye esasen imkân yoktur. Bu husustaki metod, zabıta ve diğer kuruluşlar, psikiyatrik klinikler faaliyetleri sonucu elde edilen rakkamları, yapılabilecek pilot niteliğindeki anketlerin verilerini ve toplumsal hayattaki diğer müş'irleri (indicateur) değerlendirerek bir sonuca varmaktır. Oysa uyuşturucu madde suçları, *mağdursuz suç* sayıldığı için bunların ihbar edilmeleri oranı, bütün dünyada çok düşüktür; buna karşılık uyuşturucu madde ticaretine ilişkin suçların ihbarı

daha yüksek orandadır (*). Madde kullanımını bir hayat stili haline getirmiş, yıkılmış kişiliklere sahip şahısların kimliklerine zabıta çok kere vakıftır, ama maddeyi tesadüfen kullanan ve bu alana ilk adımlarını atan kişilerin tesbiti çok güçtür.

O halde bugün Türkiye'de yukarıda değindiğimiz biçimde pilot araştırmalar yapılmamış bulunduğuna göre gerçekçi bir tesbitte veya tahminde bulunabilmek mümkünse bile, çok zordur. Bu sebeple başvurulabilecek bir metod, yabancı memleketlerde yapılmış araştırmaların sonuçlarını da gözönünde bulundurmak suretile, uyuşturucu madde kullanımını sonuçlayan sosyo-politik faktörleri gözönüne almak ve bunların geçen 5 yıllık dönem içinde Türkiye bakımından ne derecede varit bulduklarını belirlemek olabilir. Böyle bir fikrî egzersizin yararı ise, aşikârdır; zira ülkemizde gerçekten epidemik bir gidiş tehlikesine ait işaretler gerçekleşmiş ise mücadele araçlarını yeniden gözden geçirmek, mevzuat üzerinde gerekli değişiklikleri yapmak uygun olacaktır. Nitekim belirttiğimiz gidişi tesbit eden Avrupa Ülkeleri, uyuşturucu ve alışkanlık yaratici maddelerin kontrolü hususundaki mevzuatlarında 1965 - 1979 dönemi süresince radikal reformlar gerçekleştirmişlerdir : İngiltere, İsveç, Norveç, Danimarka, İzlanda, Fransa, Avusturya Federal Almanya, Lüksemburg, Belçika, İtalya gibi.

10. — Bilindiği üzere uyuşturucu ve tutku, alışkanlık yaratici maddeler probleminin disiplinler arası bir yaklaşımla izah edilebilecek ve çözüm yolları gine aynı yaklaşım tarzı ile bulunabilecek bir konu olduğu hususunda bütün bilim adamları müttefiktir. Konuya tıp, sosyoloji, psikoloji, kimya, hukuk bilimlerinin müşterek katkıları ile yaklaşmak gerekir. Ancak her bilim adamı, uzman kendi alanı çerçevesinde konuya değinirken diğer bilim alanlarına da başvurmak mecburiyetindedir. Biz bu kollokyuma katılmış olan diğer iki meslekdaşımızın alanlarına atıf yapmamak hususunda büyük

---

(*) Sözelimi, Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Şube istatistiklerine göre 1980 yılında uyuşturucu madde kullanan 1864 kişiye karşılık, satıcı olarak 1550 kişi yakalanmıştır. İki sayı arasındaki oransızlık metinde belirtilen tesbitteki isabeti ortaya koymakta ve madde kullananlardan yakalananların ne kadar düşük oranda olduğunu göstermektedir.

dikkat göstermek suretile, vaz'ettiğimiz problem hakkında bir hüküm verilebilmesini sağlamak üzere konunun sadece sosyo - politik tabiattaki *değişkenlerine* değinmeye çalışacağız.

Sosyo - Politik Faktörler : Gençlik Sorunları

11. — Bazı uzmanlarca, çağımızın uyuşturucu ve alışkanlık yapıcı maddeler problemi, her şeyden önce bir gençlik ve özellikle öğrenim gören gençlik meselesi sayılmakta ve dolayısıyla günümüzün gençliği ile sosyo - politik veriler arasındaki ilişkiler marifetile, faktörlerin belirlenmesine çalışılmaktadır. Ancak, bu tarzda vaz' edilen meselenin analizinde, elbette ki, kişisel görüşler geniş ölçüde müessir olmaktadır.

Gençlik, insan hayatında, kişinin fizyolojik olgunluğa erişmesinden itibaren bir yetişkin hayatına geçişi arasındaki bölümdür. Bugün "gençlik" dediğimiz de bir tür sosyal grubu anlıyoruz. Söz konusu kavram sanayileşmiş refah toplumlarından menşei almaktadır: yüzbinlerce genç insanı çalışma hayatı dışında mecburî ve uzun süren bir eğitim dönemine tâbi tutan ve böylece, çalışma dönemine girmeden aynı çağdaki gençleri, binalar içinde birarada bulunduran, onlara ayrı bir statü ve kendilerine mahsus bir kültür örneği veren bir sistem işlemektedir. Bir yazara göre, okul, bu çağdaki gençleri diğer kuşaklardan ayıran adeta bir "ghetto" gibidir. Bu olaya şunu da eklemelidir ki, tıbbın ve halk sağlığı bilgisinin gelişmesi, tecrit edilmiş bu büyük gruba mensup olanların, ayrıca, daha erken yaşlarda biyolojik bakımdan olgun hale gelmelerine de sebep olmakta, buna karşılık sistem, adigeçenlerin sosyal yönden istiklâl kazanmalarını geciktirmektedir.

Şu durum, bu gençlerden kişilik yapısı ve özellikleri itibarile normal nitelikte bulunmayan bazılarının ideolojiler arkasında militanlaşmalarına, bir kısmının da toplumu tümü ile reddetmelerine, korku, kaygı ve gerçeklerden kaçma hallerine düşmelerine sebep olmaktadır.

Sosyolojik bakımdan okul, genç insanlara aynı tüm toplumda yaşayan kâhillerin makûl, meşrû ve geçer saydığı tavır ve hareket, davranış örneklerini öğretmek, geçirmekle mükelleftir; okul, toplum-

sal kulturun bir kusaktan digerine tasinmasinda arac olmak gorevini yerine getirmekle yukumludur. Oysa, bu gorevinde tam basari olamamaya baslamistir.

Ozellikle Turkiye'de son on yil icinde okul, burada tekrarinda yarar gormediğimiz sebeplerle, bu gorevinde basarisiz olmustur. Okul, cocuklara ve genclere milletin tarihî ve kâhillere ortak olan idealist değerlerini nakletmekle yukumludur. Oysa, Turkiye'de çeşitli etkiler altında kalan bir kisim militan öğretmen grubu bunlari reddetmiş ve çocuk ve genclere malûm sloganlara dayali tahrikçi dürtüleri vurgulayan militan davranış örneklerini aşilamaya çalışmıştır. Böylece özellikle Turkiye'de ve kısmen batıda öğretmen ve ebeveynin tutumları arasında bir ahenk noksanı açık olarak ortaya çıkmıştır. Bugün televizyondan, devlete silâh çekmiş çocuklarına feryat ile yalvaran ana - babaların trajedisi, bizce geniş ölçüde buradan kaynaklanmaktadır. Bu çocukların kişilikleri anne ve babalarının kişiliği ile özdeşleşmek suretile değil ve fakat, militan öğretmen, dost veya arkadaşlar, ya da büyük folk şarkıcılarının kişilikleri ile özdeşleşmek suretile oluşmaktadır. Siyaset, bilim, tıp ve teknolojiye "bilgi ve tecrübe" yi, "bilgi ve yaratıcılık" ile ikame etmeye çabalayan günümüz toplumunda bu durumu bir ölçüde, tabii karşılamak gerektiği de düşünülebilir.

Bu etkilerin altında, yukarıda kısaca değindiğimiz kişilik problemlerine sahip olan bazı gençler hayattan el ve etek çekerek uyuşturucu madde cemaatlerine katılmaktadır. Bu süreçte cinsî hayat-taki karmaşıklıkları da eklemelidir.

Gençlik konusunda birkaç satırla belirtmeğe çalıştığımız bu tesbitlerin ve dinamiğin gelişmiş ve gelişmekte olan tüm ülkelerde sosyo - politik yönden aynı olduğunu söylemek şüphesiz doğru değildir.

Sosyal sınıflar

12. — Prensip olarak uyuşturucu maddeler tutkunluğu ve özellikle esrar alışkanlığı bir toplumu teşkil eden bütün sosyal sınıflar mensuplarını etkisi altına alabilmekle beraber, ülkelerin sosyo - ekonomik ve politik yapıları, tutkunluğun sosyal sınıflar arasındaki da-

ğılımında, kullanılan maddenin niteliğinde ve kullananların yaş kesiminde etkin rol oynamaktadır¹⁸. Ekonomik bakımdan geri kalmış veya gelişmekte olan ülkelerde genç tutkunlar, önemli bir kısmı öğrenci de olmayan, aşağı gelir sınıflarından gelmekte ve uyuşturucu olarak ne bulurlarsa onu kullanmaktadırlar (*). Oysa, gelişmiş ülkelerde yüksek gelir sınıflarında rastlanan tutkunluk, mutaden 15-30 yaş grupları ve özellikle öğrenciler arasında yoğunlaşmaktadır; öğrenci durumundaki gençler ve çocuklar esrarı genellikle çok geçici olarak biri iki defa denemekte, âdet edinenler ise, evlenme, arkadaşlık, çocuk sahibi olma gibi sebeplerle yaş ilerleyince bu alışkanlıktan vazgeçmektedirler (**).

Gelişmekte olan ülkelerdeki gençler ve gelişmiş ülkelerde aşağı gelir sınıflarından menşei alan gençler ise, çoklukla, maddeyi kullanmaya bir kere başlayınca buna alışmakta ve kişilikleri tam yıkılıncaya kadar alışkanlığı sürdürmektedirler. Çünkü toplum adı geçenleri takip etmekte, ezerek kendi dışına atmaktadır. Refahlı, yüksek gelir sınıflarında, çok kere, kişi tutkun haline gelmeden kurtarılabilir. Zira, uyuşturucu madde kullanımını gizli tutulabilmekte ve maddeyi elde etmek için suç yoluna düşmek zorunda kalınmamaktadır. Doktorlar veya diğer kişiler marifetile, zabitanın dikkatini çekmeden uyuşturucu madde temin edilebilmektedir. Aşağı gelir seviyesinde olan sınıflar mensupları ise, bu imkânlarla sahip bulunmadıkları için, zabıtaca tanınıp, her an takip edilmekte ve kolaylıkla yakalanıp mahvolup gitmektedirler.

Fakır ve zaruret düzeyinde olan iktisaden gelişmemiş ülkelerde sosyo - politik sisteme yönelik ilgi hemen hemen mevcut bulun-

18) **Manuel Lopez - Ray**, Drug Addictions as a Sociopolitical Problem (Journal of Drug Issues, winter, 1975).

(*) Zabıta istatistiklerine göre 1980 yılında yakalanan 1990 içiciden 1925'i işsiz ve serseri, 229'u işçi ve amele, 268'i esnaf ve seyyar satıcıdır, 25 öğrenci mevcuttur. Rakamlar olayın Türkiye'de bir düşük gelir sınıfı olgusu olduğunu düşündürtebilir ise de yukarıda 9 no.lu paragraftaki mülâhazalar gözden uzak tutulmamalıdır.

(**) Ülkemizde Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Şubesi tarafından tertiplenen istatistiklere göre içiciler 21-30 yaş grubunda yoğunlaşmaktadır. 16-20 yaş grubunda da yüksek sayıda suçlu bulunmaktadır.

madığından, buralarda uyuşturucu maddeler kullanımının bir tür sosyo - politik isyan alâmeti teşkil ettiğini söylemek mümkün değildir. Ancak gelişmiş ve gelişme sürecinde belirli bir safhayı aşmış bulunan orta hallice ülkelerde, şahsiyet problemleri ile birlikte uyuşturucu maddelere başvurma, tüm kurumlara karşı (establishment) bir isyan ya da gerçekten kaçma niteliğindedir.

Uyuşturucu maddelere tutkunluk kazanmanın kişisel bakımdan sebebiyet vereceği psikolojik ve psikiyatrik zararlar yanında, sosyal zararları gine sosyo - politik bakımdan sınıf yapısına göre değişik olmaktadır; özellikle suç ile uyuşturucu madde kullanımı arasındaki ilişki böyledir.

13. — Şu hususa işaret edelim ki, uyuşturucu maddelerden esrar gibi yumuşak olanlarının kullanılmasının suç olmaktan çıkarılması gerektiğini, bunun toplumsal yönden daha yararlı olacağını önesürenler, genellikle, uyuşturucu maddelerin kullanımı ile suç arasında bir ilişki bulunmadığını ispata çalışmaktadırlar. Ancak, uyuşturucu madde kullanmanın, bu husustaki en zararlı kriminojenik etkisi, yukarıda izah edildiği üzere, bizatihî uyuşturucu madde kullanmaya teşvik edici epidemiyolojik tesiridir.

Uyuşturucu madde, suçtan daha fazla olarak, ağırlaşmasına sebebiyet verdiği sosyal problemler itibarile zararlıdır. Uyuşturucu madde tutkunluğunun yaygınlaşması, her şeyden önce, her türlü şiddeti ve adam öldürme dahil rüşvet, irtikâp biçiminde en ağır ve vahim suçların işlenmesini sonuçlayan kanundışı bir ticareti, bunu icrâ edebilmek üzere Mafyaların teşekkülünü, Devlet hayatında belirli bir bürokrat kesiminin bu sebeple çürümesini sonuçlamaktadır. Amerika'da uyuşturucu madde tâcir ve satıcılarının yerleştiği şehir bölgelerini namuslu vatandaşlar terketmek mecburiyetinde kalmakta, Devletin içine bile giremediği bölgeler teşekkül etmektedir.

Uyuşturucu madde kullananlar ve tutkunlar genellikle aşağı gelir sınıflarına mensup bulduklarından bunların belirli bir hayat tarzını, stilini, bir uyuşturucu madde alt kültürünü benimsemeleri zorunlu olmakta ve böylece toplum dışına atılmış, her türlü suçları işlemeye müheyya, insan grupları teşekkül etmekte, diğer kişiler bunlarla daimî temas mecburiyetinde kalmakta ve böylece aykırı-

ların birleşmesi süreci işlemektedir. Bir tür toplum dışına atılmış olan kişilerden oluşan bu gruplarda adeta ayrı bir uyuşturucu madde alt kültürü teşekkül etmektedir. Aynı zamanda tam bir karşı kültür niteliğinde de olan sözkonusu kültürün çeşitli kısımları, unsurları ile, ortak (konvansiyonel) toplum kültürünü tümü ile reddeden bu olgunun mahiyetine ilişkin bir kısım izahatı aşağıda vereceğiz.

Aslında uyuşturucu maddeler kullanımı ile suç arasındaki ilişki karmaşık ve geniş ölçüde olmak üzere kullananın esasen anti-sosyal bir karaktere sahip bulunup bulunmadığını belirlemeye dayalı bir problem niteliğindedir: Anti-sosyal karakter taşımayan kişiler, itiyatları sebepile, genellikle, ayrıca suç işlememektedirler. Meğer ki, tutkunlukları o derecede kontrol edilemez hale gelmiş olsun ki, maddeyi temin için suç işlemek veya suçlularla ilişki kurmak mecburiyetinde kalsınlar.

Buna karşılık antisosyal karaktere sahip olanlar, suç işlemek hususunda cesaret bulmak için bile uyuşturucu maddelere başvurabilirler. Bu kişiler saldırganlıklarını kontrol hususunda yetenek sahibi bulunmadıkları için, bir kere maddeyi kullanınca, hiç olmazsa bunların bir kısmı, anî şiddet patlamalarına yatkın hale gelmekte ve adam öldürme, müessir fiil, ırza tecavüz suçlarını işlemektedirler¹⁹.

Bu bakımdan Türkiye'deki uyuşturucu madde kullanma modelinin daha çok gelişmiş memleketler modeline uygun bulunduğu sanılabilir.

Sanayileşme ile ilişki

14. — Batı ülkelerinde uyuşturucu madde tutkunluğunun bu derecede yaygın hale gelmesine sebep olan sosyo-politik faktörler arasında bugün artık sanayileşmenin insanları bağlantısız, köksüz ve yabancılaşmış hale getirmesi ve bu sebeple toplumun sosyal kontrol mekanizmalarında meydana gelen çözülmeyi²⁰, kişinin toplum hayatının anonim karakteri içinde kendisini kaybetmesi, endüstrileşme dolayısıyla sosyal kurallar üzerindeki uzlaşmanın bozulmasını

19) D.J. West, *The young Offender*, 1976, s. 189.

20) Sulhi Dönmezer, *Sosyoloji*, 7. Bası, İstanbul 1978, sh. 239.

belirlemeye, saymaya imkân yoktur. Zira batı toplumu bir asırdan beri sanayi toplumu biçimine göre bütünleşmesini yapmış, yeni değerleri ortaya çıkarmıştır. Ancak, aynı sebepleri hızlı sanayileşme süreci içinde bulunan ve sanayileşmenin gerektirdiği sosyal bütünleşme ve yeni değerler oluşmasını henüz gerçekleştirememiş bulunan Türkiye bakımından, elbette ki, bir faktör saymak gerekecektir.

Batı toplumunda sosyo - politik bakımdan bugün önemli olan faktör demokratlaşmanın azamî sınırına doğru götürülmesi suretile müsaade edici, hoşgörüye dayalı toplum düzeninin ileri derecelerde gerçekleştirilmiş bulunmasıdır. Özgürlüklere en ileri derecede yer veren batı toplum biçiminde uyuşturucu maddelerin kullanılmasına engel olan sosyal tabular gücünü kaybetmekte ve bu hal uyuşturucu maddelerin bulunmasını kolaylaştırmaktadır; şehirlerde uyuşturucu madde kullanan gençlerin toplandığı ve zabitanın müdahale etmemeyi tercih ettiği, meydanlar, bölgeler teşekkül etmektedir.

Bu sebeple bizim gibi sanayileşme sürecine girmiş ve bu yolda bir hayli ilerlemiş olan bir memlekette özellikle gençler çok ciddi bir karakter ve disiplinli, yapılı bir düşünme eğitimi muhtaçtırlar. Oysa eğitim müesseseleri rekabet halinde bulunan haberleşme sistemleri ağı gençlerin önüne, sistematik olmayan parça parça bilgiler sunmakta ve onları bir "mozayik kültür" bombardımanına tâbi tutmaktadır; tüketim toplumunun bütün teşvik ve tahrikleri de ayrıca insanlar üzerine yüklenmektedir.

Ülkemizde ise, geçen 5 yıl içinde her dereceden okullar fonksiyon yapamaz bir şekil müessesesi haline dönüşmüşlerdir.

Aile

15. —Bütün bu gelişmeler içinde, uyuşturucu maddeler konusunu sosyo - politik yönden nazara alan yaklaşım bakımından ailenin etkisi üzerinde özellikle durulması gerekeceği açıktır :

Uyuşturucu madde kullananların aile öyküleri, bu husustaki geçmişleri, özellikle önem taşır. Yarım ailelere mensubiyet, aile içindeki ihtilâflar ve bunların uyuşturucu maddeler kullanılmasına olan ilgisi araştırılmış ve bu tür incelemelerde genellikle yarım ailelere mensup olanların ve ihtilâflı aileler içinde yetişenlerin çoğunlukta

oldukları görülmüştür. Bununla beraber belirttiğimiz sonuç bakımından bütün araştırmacılar arasında mutabakat yoktur.

Hensala, Epstein, Blacker^{20a} aile ihtilâfları ve ebeveynin uyuşturucu maddeler alışkanlığının çocukların bu maddelere tutkunluk kazanmalarında çok önemli rol oynadığını öne sürüyorlar. *Remschmidt*'de yaptığı araştırmalar sonucu kişiler arası ilişkilerin, uyuşturucu maddeler kullanımı ve tutkunluğunda büyük yer işgal ettiğini açıklamakta, kaçmanın, ebeveyne karşı duyulan aşağılık kompleksinin, öksüz kalmanın, aile içindeki ağır ihtilâf ve krizlerin uyuşturucu madde kullanılmasındaki önemli yerine değinmektedir.

Ebeveynin aile içinde verdiği misalin bu konudaki etkisi, elbette ki, gözden uzak tutulamaz. Genellikle anne ve babaları sükûnete getirici ilâç kullanan çocukların, esrar kullanmaya istidat kazandıkları tesbit edilmiştir.

Dumazedier ve *Dr. Boudreau*, ebeveynde uyuşturucu ve alışkanlık yaratan madde kullanma itiyadı mevcut bulunan gençlerin çok yüksek oranda uyuşturucu ve teskin edici maddeleri aldıklarını kayıt ve dolayısıyla gençlerin bu tür davranışlarında ebeveynin hayatî bir faktör rolü oynadığını beyan ediyorlar.

Louis G. Richards ise, gençler arasında sözkonusu madde alınmasının başlıca 5 sebebi bulunduğunu kaydetmektedir: a) babanın yokluğu veya zaafı, b) olağanüstü koruyucu, hoşgörülü ya da baskıcı anne, c) prensip yokluğu, d) ebeveyn arasında husumet veya ihtilâf, d) çocuğun geleceğine karşı ebeveynin makûliyet dışı beklentileri. Bütün bunlara ailenin, toplumun saldırısına karşı yeterli bir savunma sistemine sahip bulunmamasını da eklemelidir.

Aykırılıkların birleşmesi

16. — Uyuşturucu madde kullanma alışkanlığının kişilerde yerleşmesinde, *Sutherland*'ın ünlü aykırılıkların birleşmesi teorisi²¹ hiç şüphesiz doyurucu ve tatmin edici izahlar getirmektedir. Bu husus-

20a) *Hensa, Epstein, Blacker*, LSD and Psychiatric Parents (Arch. Gen. Psychiatric, 16, 554-559).

21) *Sulhi Dönmezer*, Kriminoloji, 6. bası, İstanbul 1981, s. 443.

lara yukarıda da değinmiştik. Ana - babanın oynadıkları ve çocuk tarafından gözlemi yapılan suçluluk rolü marifetile suç davranışı genel olarak öğrenilmektedir. Uyuşturucu madde kullanma bakımından da ana - baba, dost ve arkadaşlar arasındaki ilişkiler aynı süreç için işlemlerine sebebiyet vermektedir.

Baştan beri verdiğimiz izahlar göstermiştir ki, sosyal yönden meydana gelen birleşmeler, gruplaşmalar, militanlaşmalar, aynı bir davanın arkasında "ilk grup" dinamiğini işleten biraraya gelişler aynı zamanda uyuşturucu madde kullanma bakımından tutkunluk ve alışkanlık hallerinin sirayetini de sağlamaktadır.

Alt kültür

17. — Tüm toplum içindeki bazı alt grupların, kategori ve meslek gruplarının mensupları arasında paylaşılıp, bölüşülen bir alt kültür (sub - culture) oluşabilmektedir²². Bu alt kültürü, iştirakçilerinin uyguladıkları kendilerine özgü sosyal değerler, hayat stili, davranışlar, tavır ve hareket biçimleri ortaya koymaktadır. Sözügeçen alt kültürün değerleri ve diğer unsurları, tüm toplumun geçerli değerlerine ve tüm kültür unsurlarına bir tepki olarak da oluşabilir. O zaman alt kültür terimi yerine genel olarak "karşı kültür" terimi kullanılmaktadır.

Meselâ WHO (Dünya Sağlık Teşkilâtı), Milletlerarası bir Gençlik Kültürünün oluştuğunu²³ açıklamaktadır. Bu kültürün özellikleri uyuşturucu madde kullanma, kendisine özgü hayat stili, müzik zevki, görünüş, giyim kuşam ve yepyeni bir modaın özellikleri olarak belirlenmektedir.

Gençlik kültürü kavramı üzerinde özellikle *Mitchesson* ve *Hartnell*²⁴ uğraşmışlardır; adigeçen yazarlara göre 5 ayrı tipte genç-

22) **Sulhi Dönmezer**, Sosyoloji, 7. bası, İstanbul 1978, s. 132.

23) *The Use of Cannabis* (1971) (Report of a World Health Organization Expert Committee, Technical Report Series No. 478 WHO, Geneva).

24) **Mitscheson - Hertnell**, Attitudes of young people towards drug use (United Nations Expert Group on Drugs in Modern Society, Geneva, 1972).

lik alt kültürü vardır : toplum ya da Üniversitelerin reforme edilmesini sağlamak üzere harekete geçen, yahut halk tarafından yapılan protesto hareketlerine katılan öğrenciler, her iki grup, eğlenme amacı ile uyuşturucu madde, özellikle esrar kullanabilirler. Fakat uyuşturucu maddeyi böylece kullanma onların değer veya amaçları bakımından esas değildir. Ancak iki tip gençlik kültüründe yani ilk olarak orta sınıf yer altı (underground) gençlik kültüründe, hipiler, gibi uyuşturucu madde bazan özel amaçlara ulaşmak üzere kullanılmaktadır. Aynı suretle, çalışan işçi sınıfları gruplarında (Mods, Rockers, Kara Gömlekliler, Halbenstarke) uyuşturucu madde belirli amaçların gerçekleştirilmesi maksadı ile kullanılmaktadır. Orta sınıf gençleri, toplumun materyalist değerlerini reddetmek ve kendi kendilerini rahatça belirtebilmek için uyuşturucu maddeye ya da LSD'ye başvurmuşlardır.

Çalışan işçi sınıfına mensup gençler ise, saldırganlığı tatmin veya can sıkıntısından kurtulmak için uyarıcıları ve alkolü araç olarak kullanmaktadırlar. Dolayısıyla orta sınıf gençlik kültürü mensupları çok daha ağır suçları, uyuşturucu maddeler aracılığı ile işlemektedirler²⁵.

Bazı araştırmacılar, uyuşturucu madde kullanmayı kişilerin içinde yaşadıkları toplum değerlerinin meydana getirdiği problemlere karşı bir tür sosyal cevap, tepki olarak kabul etmektedirler; bu hususa yukarıda da değinmiştik. Uyuşturucu madde kullanan nefsinde "uyuşturucu madde kullanan kişi" "*klişe tipini*" (stereotypes)" bir kere kabul edip benimsemekte ve toplumda anomi²⁶, isyan ya da sosyal bakımdan tecrit edilmiş bulunmanın sebep olduğu problemleri uyuşturucu madde kullanarak çözümlenmeye çabalamaktadır²⁷. Böylece uyuşturucu madde kullanmak, yukarıda değindiğimiz gibi bir alt kültür unsuru halini almaktadır²⁸.

25) Bütün bu hususlar için bk. **Mott**, (27 no. lu nottaki eser).

26) Bk. **Sulhi Dönmezer**, Sosyoloji, s. 252; **Sulhi Dönmezer**, Kriminoloji, s. 460.

27) **Mott**, Drug Misuse and Crime, (Avrupa Konseyinin 25-28 Kasım 1974 tarihleri arasında topladığı Sempozyuma sunulan Rapor), DPC/CDPC (74), X.

28) Alt kültür, anomi, klişe tip (stereotype) kavramları için **Sulhi Dönmezer**'in Sosyoloji adlı eserine bakılmalıdır.

Bundan asırlarca önce Osmanlı İmparatorluğunda kahvehanelerde, bazı dervişler arasında esrarın belirli bir kültürün unsuru olarak kullanıldığına yukarıki bahislerde değinmiştik. Bu sebeple *Young*, uyuşturucu madde kullanan hakkında ağır cezalar, şiddetli polis tedbirleri uygulanmasının problemi daha da şiddetlendirip hareketlendireceği, arttıracığı düşüncesindedir. Ona göre bu tür uygulamalar sapmanın ibresini daha da yukarı doğru çeker.

*Kosviner*²⁹, bir alt kültür fikrini tam olarak kabul etmemekle beraber İngiliz öğrencileri arasında uyuşturucu madde kullananların daha hedonist, zevk arayıcı, uyumsuz (non conformiste) dinsiz olduklarını ve sol kanat siyasal değerleri, tavır ve hareket stilini benimsemiş bulduklarını açıklamaktadır.

İdeoloji

18. — Sırası gelmişken belirtelim ki, uyuşturucu maddeler kullanılması ve tutkunluğunu kısmen de olsa ideolojik sebeplere dayandırmak isteyen ve kişinin ideolojik eğilimlerine göre izahlar veren yazarlar da vardır. Özellikle batı memleketlerinde uyuşturucu madde kullananların ideolojik yönden oynamak istedikleri rol, bunların uyuşturucu madde kullanmalarında ya da bu hususta devam etmelerinde bir faktör rolünü oynamakta, böylece çok kere ideolojik tutumla uyuşturucu madde birarada bulunmaktadır. Yukarıda Türkiye bakımından tedhişle uyuşturucu madde ilişkisine dair işaretlerden söz etmiştik (no. 4).

Uyuşturucu maddeden vazgeçmemek, ideolojilerin de kuvvetle savunulmasına yardımcı olmaktadır³⁰.

29) **Kosviner**, Cannabis Use Amongst British University Students (British Journal of Addiction 69, 35, 974); Kosviner, Prevalence, Characteristics and Correlation of Cannabis Use in the UK Student Population. Third International Cannabis Conference, London 1974.

30) **Erduman - Missioni**, Resozialisierungsprobleme bei Jungen (16-24 jährigen) männlichen, straffällig gewordenen Drogenabhängigen (Berliner Arztkammer, 8, 188-192, (Zikreden : Remschmidt, Avrupa Konseyinin 25-28 Kasım 1974 tarihleri arasında topladığı Sempozyuma sunulan rapor).

Son söz

19. — Bu incelemede sözkonusu ettiğimiz sosyo - politik faktörlerin bugünün Türkiye'si bakımından, tümü ile ve aynen geçerli olduğu söylenemez. Ancak, faktörlerden birçoğunun geniş ölçüde Türkiye yönünden de vârit olduğunun ifade edilebileceğini sanıyoruz :

Türkiye halen çok büyük bir sosyal hastalıktan kurtulma çabalarını başarı ile sürdürmektedir. Ülkemiz çeşitli bakımlardan, yönlerden kendisini tahrip etmeğe yönelik dıştan yardımlı ve içten kaynaklı ihanet şebekelerinin saldırısına uğramıştır. Şimdi en enerjik biçimde ve en radikal araçlara başvurularak bu ihanetin kurucuları yok edilmeğe çalışılmaktadır. Türkiye'nin bugün mâruz kaldığı hastalık, savaşa girmek mecburiyetinde kalmış ülkelerin uğradığı sosyal hastalıktan daha vahimdir. Bilindiği üzere savaşa giren ülkelerde *grup içine doğru* büyük bir dayanışma dinamiği teşekkül eder. Bu dinamik toplumun bir bakıma daha dayanışmalı, sağlıklı olarak bir süre yaşamasına etki yapar. Özellikle savaşların ilk bölümünde suç sayısı azalır. Oysa, ülkemizin son on yıl içinde uğradığı içsaldırı ve bunun sebep olduğu tedhiş tam aksine ülkemizde vatandaşlar arasındaki dayanışmayı geniş ölçüde zedelemiştir. Gruplar ve kişiler arasında düşmanlıklar ortaya çıkmıştır. İhanet şebekeleri toplumun birliğini ve beraberliğini tahrip etmeği ilk hedef olarak gördükleri için dayanışmayı sağlayan hulûs ve sadakatleri, millî duyguları yoketmek gayretini göstermişlerdir.

Bu sebeplerle Japon misalinde görüldüğü üzere, içinde bulunduğumuz benzer tasfiye dönemlerinde bir uyuşturucu madde epidemisine yatkın şartlar ortaya çıkabilir. Meseleyi aslında bu tarafı ile görmek lâzımdır.

Okul, 1970 - 1980 döneminde ülkemizde büyük yara almıştır; kendisine ait fonksiyonu yerine getiremez, çocuklarımıza toplumun dayanışmasını pekiştiren hulûs ve sadakatleri nakledemez, duruma gelmiştir. Bir ölçüde aile müessesemiz, okulun bu niteliğinden büyük zarar görmüştür. Bunun ise, bir uyuşturucu salgını bakımından ne derecede önemli bir faktör olduğuna yukarıdaki bahislerde değinilmiştir.

Geçen on yılda varlığını sürdüren, ülkemizi kasıp kavuran tedhiş ve bunun sonucu asayişsizlik, uyuşturucu maddelerin yaygınlaşmasında en başta gelen faktörü oluşturan mafyaların kurulup güçlenmesi hususunda çok büyük zemin hazırlamıştır.

Bütün bu sebepler ülkemizde uyuşturucu maddeler bakımından çok dikkatli, titiz ve radikal hareket edilmesini gerektiren bir dönem içinde olduğumuzu açıkça göstermektedir; önleme ve tenkil konusunda çok akıllı bir suç politikası oluşturmak ve tüm mevzuatı, cezaî ve idarî hükümleri yeniden gözden geçirmek gerektiği düşüncesindeyiz.